

Excerpt from:

Linda Maria Koldau, *Jante Universitet. Episoder fra livet bag murene*, Bind 2: Uddannelseskatastrofen

Hamburg: tredition, 2013

7. Litteratursøgningskompetencetaksonomi

Nu skal vi lære, hvordan de studerende skal fodres med litteratur til vores undervisning. Det er faktisk et positivt tegn: Nu er lederne på Barakken endelig begyndt at forstå, at kompendier med læsepensum ikke er det bedste redskab til at uddanne de studerende til myndige, selvstændige mennesker. Til mennesker, som er i stand til at selv finde frem til information, vælge det, som de kan bruge, forkaste det, som ikke er til gavn for deres arbejde.

Så vidt jeg har forstået, er kompendiesystemet noget, som allerede er kørt i flere årtier på de danske universiteter. Ved semesterstart køber de studerende en slags bog, der består af en samling af fotokopierede artikler og bogkapitler, som de studerende skal læse til kurset. Det er et udvalg, som underviseren har truffet: den litteratur, som de er nødt til at kende for at følge kurset. Og i undervisningen skal der så tales om disse artikler og bogkapitler. Underviseren bliver en slags automat, der gengiver det, som andre har skrevet – med nogle eksempler til. Og selvfølgelig med debat – de studerende skal jo ”aktiveres”. Det er altså den litteratur de læser igennem et semester. Man kan ikke forvente, at de går og læser noget ud over det.

Jeg blev meget forundret, da jeg ved min ansættelse på Jante Universitet fik at vide hvad et ”kompendium” er. Så er de studerende jo fuldkommen afhængige af det, som jeg, den enkelte underviser, giver dem! Så er det jo op til mig at bestemme, hvad de læser – og hvad de *ikke* læser. Og hvad så, hvis jeg misbruger min magt? Hvad så, hvis jeg kun lader dem læse artikler, der bekræfter den forsknings-tilgang, som jeg selv gider? Hvad så, hvis jeg bruger udvalget af

kompendietekster for at fremme visse vinkler på mit fag, mens jeg undertrykker andre, som jeg ikke ønsker at fremme? Så ville de studerende få et helt skævt billede af det fag, som de læser.

Eller også misbrug med hensyn til personlige netværk: Hvad så, hvis jeg kun bruger litteratur som er skrevet af mine ”gode venner” inden for faget? Hvad så, hvis jeg fortier én eller anden fremragende artikel om kursets tema, bare fordi jeg ikke kan lide forfatteren?

Dette system inviterer jo til magtmisbrug. Det har ingenting med videnskab at gøre – og ingenting at gøre med at uddanne de studerende til selvstændighed.

Hele systemet synes at være skabt for at fremme de studerendes selvstændighed. Hvorfor er det i Danmark altid institutionen, der overtager fuld ansvar for ethvert skridt, som de studerende tager? Hvorfor er det institutionen, der låser dem fast i det, som de gør – og det, som de ikke gør?

En universitetsundervisers opgave er at udbyde de studerende hele videnskabens *univers* – og ikke det sirligt omgrænsede område, som et kompendium udgør. Skulle vi da ikke byde dem en hel række bøger og en liste over nogle tredive artikler til ethvert kursus – og så er det *op til de studerende* at afprøve, at vælge, at fordybe sig? Er det da ikke *deres* ansvar, hvordan de følger deres studium – og hvor megen viden de tilegner sig med ethvert kursus?

Ja, jeg kommer jo fra ”det der gammeldags Humboldt-universitets-system”, som endnu kører for en stor del i Tyskland. Jeg har ofte nok hørt, at det er ”forældet”, at det ”ikke tilsvare det moderne arbejdsmarked” og så videre og så videre. Men jeg kan nu virkelig ikke se – især på baggrund af den moderne arbejdsverden –, hvorfor det skulle være skadeligt at uddanne de studerende til selvstændighed og selvansvar. At konfrontere dem med, at videnskab er et univers – og at de skal lære selv at finde deres vej, at træffe valg, at finde ud af det, som tjener dem bedst. Selvfølgelig med vejledning – men med selvstændighed som største formål. Det er nemlig det, som de har brug for i erhvervslivet. Især i den moderne arbejdsverden.

Kompendiesystemet virker gammeldags på mig, noget skoleagtigt, hvor de studerende er små elever, der endnu ikke er i stand til at arbejde selvstændigt. Men nu begynder man at indse dette endog på Nick Larsens Barak. Jeg bliver glad, da jeg får mailen, som fortæller om initiativet. Kompendie – fra nu af er det kun noget for første semester. Vi skal opdrage – de bruger da virkelig ordet ”opdrage” – de studerende til at blive selvstændige. At opsøge litteratur, at bedømme den, at vælge, hvad de kan bruge. Det lyder faktisk som et fornuftigt initiativ.

Men så læser jeg, hvad de faktisk har sammenbrygget som nyt system. Det er Lykke Nedergaard Petersen, postdoc’en fra Visuel Kultur, som står for det. Man kan godt se, at hun har lært at tænke i Barakkens baner. Fuld kontrol, med et skema, for ethvert skridt er fastlåst. Og en pædagogisk tænkning, som virker så absurd, at det er til at grine ad.

Navnet til hendes system er ”Litteratursøgningskompetencetaksonomi”. Hvilket vidunderlige ord! Det passer rigtig godt til det, som bliver lavet på dette universitet. Det vigtigste er selvfølgelig ”taksonomi”: inddeling af et område i kategorier. Taksonomier kommer oprindeligt fra naturvidenskab, nærmere biologi, hvor denne kategorisering absolut giver mening. Men nu anvender vi det bare til det, som vi laver på humaniora. Det er vigtigt, at alt bliver delt op i skuffer, med klare etiketter, og at alt dermed kan kategoriseres, måles og kontrolleres. Så at man kan ”håndtere hele verden”, som studielederen sagde til mig.

Men måske har Lykke blot læst sin Foucault? Den franske filosof har nemlig skrevet en god bog om, hvordan den europæiske kultur – han taler nok mest om den franske – i udgangen af renæssancen bliver præget af et verdenssyn, som er taksonomisk. Et verdenssyn, som går hånd i hånd med den nye naturvidenskabelige bølge i 1600-tallet: hvor man prøver at ordne hele verden i kategorier. Foucaults *Tingenes orden* er en fin afhandling, og den giver mening. Men den omhandler en historisk periode – så jeg er nok i lidt tvivl, om Lykke virkelig har brugt Foucault som model for hendes litteratursøgningskompetencetaksonomi.

Hvad er det nu, Lykke ønsker at kategorisere og måle i den måde, hvorpå vi uddanner de studerende til ”litteratursøgningskompetente” borgere i samfundet? Som postdoc med nogle få semesters undervisningserfaring sender Lykke en tabel rundt, som ifølge LÆDs ledelse alle lektorer og professorer bør bruge i fremtiden. Fra nu af skal vi nøje afmåle, hvor megen kompetence man kan udfordre de studerende til på hvilket semester i bacheloruddannelsen (*se tabel på s. 6*).

I første semester – 0. niveau – har vi altså ingen som helst målsætning for de studerende. Der skal vi arbejde med de gode gamle kompendier – men for at forskåne de studerende for udgifter og ulejligheden med at gå til en boghandel, skal de få de udvalgte tekster som pdf eller link. Tryk bare på knappen – værsgo din litteratur.

I andet semester kommer der mere anstrengelse i sagen. Nu skal de studerende blive i stand til at søge den litteratur, som vi giver dem som reference. Jeg trækker på smilebåndet. Dér, hvor jeg kommer fra, er det her faktisk den kompetence man lærer i den første uge på første semester. Men her på Jante Universitet venter vi et helt semester med denne kompetence. De studerende er allerede overbelastede i det første semester. Husk dekan Bina Danielsens princip: I det første semester skal vi ”nurse” dem, så at de bliver på universitetet og vi får penge.

Efter dette første nursings-semester bliver det så alvor: Ifølge ”Litteratursøgningskompetencetaksonomien” skal de studerende nu konfronteres med en litteraturliste. Og den skal da ikke længere indholde links – slut med ”tryk på knap og værsgo din litteratur”.

I tredje semester bryder da den helt store selvstændighed løs. Nu er det de studerende, der selv skal finde på litteratur, som ikke er nævnt for dem på forhånd! De skal gøre sig ”kritiske og selvstændige emneords-overvejelser” og så endda håndtere deres søgeresultater. Desværre siges ikke, hvordan de kan udvikle denne grad af selvstændighed fra andet til tredje semester. Det siges heller ikke, hvad der er forudsætning for en sådan selvstændighed i litteraturhåndtering. Jeg ved nok at ”viden” er et skældsord på mit institut, så jeg skal helst ikke nævne det igen.

Men det sjoveste er nok konsekvensen for undervisningen: Fordi fra nu af, med så dannede og selvstændige studerende, skal vi, underviserne, tilrettelægge undervisningen sådan, at ”de studerendes litteraturfund indgår seriøst som en del af disciplinens faglige stof”. Jeg er dybt imponeret. Så skal jeg, underviseren, altså vente på, at de studerende venligst sender mig referencer til den litteratur, som de selvstændigt har fundet. Så skal jeg finde litteraturen frem, læse den og basere min undervisningsforberedelse på det.

Litteratursøgningskompetencetaksonomi

Niveau	0. niveau 1. semester	1. niveau 2. semester
Målsætning	Intet	Fortrolighed med at finde af underviseren angiven litteratur i e-baser, på hylder, via fjernlån mv.
Handling i undervisningen	Tekster udleveres på tryk, som pdf eller som links	Litteraturliste udleveres (indeholder bibliografiske data samt oplysninger om fx titel på afsnit; indeholder ikke links!)

2. niveau 3. semester	3. niveau 4. semester
Selvstændigt at kunne finde 'ny' relevant litteratur til emner; kritiske og selvstændige emneords-overvejelser samt håndtering af søgeresultater	Kritisk at kunne vurdere selvstændigt funden litteraturs faglig lodighed og relevans ift. en problemformulering
Undervisningen tilrettelægges, så de studerendes litteraturfund indgår seriøst som en del af disciplinens faglige stof	Undervisningen tilrettelægges, så den kritiske vurdering af de studerendes litteraturfund indgår seriøst som en del af disciplinens faglige stof

Det lyder utroligt realistisk. Så skal de studerende altså sige mig, hvad jeg skal undervise i. Nu har vi altså vendt kompendiesystemet på hovedet: Jeg får fortalt af de studerende, hvilken litteratur jeg skal læse for at kunne undervise dem. Hvordan forestiller postdoc Lykke sig, at resultatet af denne proces kunne blive til et godt og pædagogisk gennemtænkt kursus?

Og hvad sker så i det fjerde og sidste semester på en bacheloruddannelse her på Barakken? Nu er det de studerendes ”kritiske vurdering” af den litteratur de har fundet, som skal indgå både i deres arbejde og i min undervisning. Nu skal de altså forholde sig kritisk til den litteratur, som de finder frem. Betyder det, at de i det foregående semester, hvor de allerede fremlægger for mig deres litteraturfund til min undervisningsforberedelse, slet ikke skal forholde sig kritisk til den? Betyder det altså, at vi sagtens kan inddrage nogle utroværdige websider i undervisningen, fordi det er den litteratur de har fundet, men ikke endnu behøver vurdere kritisk? I det mindste kan jeg stole på, at dette problem vil blive løst i fjerde semester. Så kan jeg forvente, at de studerende byder mig et fremragende udvalg af den vigtigste og bedste litteratur til stoffet i mit kursus. Det kan vi så arbejde med.

Skal det her kaldes for en gennemtænkt pædagogisk strategi? Det minder mig om alt andet jeg hidtil har oplevet på mit institut. Lige som institutleder Nick Larsens ”kreative leg” som metode til at finde frem til nye suppleringsfag: Vi klasker uviden, manglende kvalifikation og absurditet på hinanden, og til sidst håber vi, at noget seriøst vil komme ud af det. Og det får vore studerende så serveret som ”uddannelse i verdensklasse”. Har man set mage til dilettanteri og ansvarsløshed?

I øvrigt siger Lykke ikke, hvad der sker, når min egen kritiske vurdering af den litteratur, som de studerende fremlægger, ikke stemmer overens med de studerendes kritiske vurdering. Har jeg som underviser så lov til at ytre min afvigende faglige mening? Eller skal jeg holde den for mig selv – for man skal jo ikke genere eller støde vore studerende her på Jante Universitet?

Bare for at se, om det kun er mig, der har problemer med Lykkes "Litteratursøgningskompetencetaksonomi" fremlægger jeg den for én af universitetsbibliotekets medarbejdere. Han griner: "Har man set mage til naivitet? Den person, som har lavet den her søde tabel, skulle da vide, at de studerende på ingen måde formår at forholde sig kritisk til den litteratur, som de finder!" Det kan jeg godt forstå. Der skal nemlig nogen viden til for at kunne bedømme en tekst kritisk. Og vi, universitetsunderviserne, får jo mindre og mindre lov til at formidle viden til de studerende.

Biblioteksreferenten fortæller mig så, hvad han har iagttaget i bibliotekskurserne igennem de seneste ti år. De nye studerende er mindre og mindre i stand til at bedømme det, som dukker på skærmen, når de laver en litteratursøgning. "De har slet ikke tålmodighed til at læse det, der står på skærmen. Det er altid 'Hvilken knap skal jeg trykke på nu?' De er mindre og mindre i stand til at tænke i større sammenhænge. Til at koncentrere sig om en sætning eller et helt afsnit. Mon det hænger sammen med deres vaner med at skrive SMS'er og korte Facebook-indlæg?"

Det er en interessant iagttagelse. Det har både med pædagogik og med den digitale forandring at gøre. Husk den gode formaning vi fik fra Centret for Undervisningsstrategi: Skift metode og indhold hver 10 til 15 minutter. Og så undrer man sig, at eleverne og de studerende ikke er i stand til at koncentrere sig. Og samfundets digitale forandring: Det her kommer faktisk mere og mere frem i den offentlige debat. "Digital demens", som fænomenet imidlertid bliver kaldt. Hukommelsesproblemer og helt generelt den manglende evne til at forstå det, som der står på en webside eller også i en trykt tekst. Fordi det altid kun skal være kort information, der med det samme forsvinder igen. SMS'er og Facebook-indlæg. Kort, ubetydeligt, uden varighed. Hjernen reagerer på det.

Det er den virkelighed vi bliver mere og mere konfronteret med. Og så har vi på universitetet en ledelse, som forbyder os at bibringe de studerende, hvordan man fordyber sig i et tema – selve forudsætningen for at blive selvstændig i sit arbejde. Med de pædagogiske principper, som de påtvinger os, fremmer ledelsen tendensen til at

uddanne de studerende til umyndige børn. Eller også til let styrbare samfundsmedlemmer, der ikke formår at tænke selvstændigt.

Og så kommer en ung kollega med meget begrænset undervisnings-erfaring og pudser sin ”Litteratursøgningskompetencetaksonomi” på os. Selve ideen er fin: at uddanne de studerende til selvstændigt litteraturarbejde. Men desværre har postdoc’en ingen anelse om, hvad der skal til for at fylde de forskellige skridt fra total uselvstændighed til ”kritisk vurderering”, som endda skal bestemme over vores undervisning. Desværre fortier hun, at vi netop ikke får lov til at uddanne de studerende til den selvstændighed, som angiveligt er taksonomiens formål.

Ledelsen har slet ikke forstået et afgørende princip i uddannelsen: Så længe de tænker i og tvinger os i ”taksonomier” og andre skemaer, kvæler de enhver mulighed for selvstændighed. Så længe vi ikke får lov til at formidle viden, men skal snakke i ”teorier”, som de studerende så efterplaprer som papegøjer, uden at de ved noget som helst om indhold og stof – så længe vil de studerende forblive umyndige, hjælpeløse unge.

”De får deres livs chok, når de forlader universitetet og bliver konfronteret med, at deres uddannelse ingen værdi har.” Det er det, som en uddannet cand.mag. i musikvidenskab for nyligt har sagt til mig. Han arbejder nu som redaktør på en af landets store aviser. Han kender verdenen uden for universiteternes lukkede univers.

”Litteratursøgningskompetencetaksonomien” er et vidunderligt eksempel for den absurditet og den mangel på pædagogisk professionalisme, som dyrkes i dette univers, i den såkaldte ”akademiske” verden – bare at det, som der laves her, ingenting har med ”akadamisk” at gøre. Verdensklasse? Den rene parodi.

Men folk går stadig og tror, at dette er den ”højere uddannelse”, som deres børn får på universitetet.